

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Α΄ Λυκείου

Θεματική ενότητα:

Τα φύλα στη λογοτεχνία

Τίτλος:

«Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια. Ο θεσμός της προίκας»

Συγγραφή: ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΒΕΝΟΥΤΣΟΥ

Εφαρμογή: ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΖΑΧΑΡΑΤΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια. Ο θεσμός της προίκας.

Εφαρμογή σεναρίου

Ευφροσύνη Ζαχαράτου

Δημιουργία σεναρίου

Μαριάννα Βενούτσου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Α΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

Καλλιτεχνικό Γυμνάσιο Γέρακα με Λυκειακές Τάξεις

Χρονολογία

Από 20-11-2012 έως 17-12-2012.

Διδακτική/ θεματική ενότητα

Τα φύλα στη λογοτεχνία

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

10 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: Wiki.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την υλοποίηση και εφαρμογή του σεναρίου έπρεπε τόσο η εκπαιδευτικός όσο και μαθητές να είναι εξοικειωμένοι με τη ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Προς αυτήν την κατεύθυνση συνέβαλε η διαδικασία της διαμόρφωσης ομάδων στα εισαγωγικά μαθήματα πριν την υλοποίηση του σεναρίου. Μαθητές και εκπαιδευτικός, επιπλέον, απαιτούνταν να γνωρίζουν τη χρήση του προγράμματος επεξεργασίας κειμένου του Η/Υ (Word), του λογισμικού δημιουργίας παρουσίασης (PowerPoint), του φυλλομετρητή (browser), καθώς και τη διαδικασία ανάρτησης στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου (Wiki ή ιστοτόπου). Όσον αφορά στην υλικοτεχνική υποδομή, κρίθηκε απαραίτητη η χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής του σχολείου και συγκεκριμένα η χρήση έξι τουλάχιστον Η/Υ, ηχείων και βιντεοπροβολέα.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Μαριάννα Βενούτσου, Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια. Ο θεσμός της προίκας, Νεοελληνική Λογοτεχνία Α΄ Λυκείου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο αντλεί ορισμένες ιδέες από την παρουσίαση για την ενότητα «Τα φύλα στη λογοτεχνία της Α΄ Λυκείου» της κυρίας Δεμερτζή, σχολικής συμβούλου, στο πλαίσιο της ημερίδας σχολικών συμβούλων Γ΄ Αθήνας (Αιγάλεω 2012), με τίτλο «Λογοτεχνία Α΄ και Β΄ Λυκείου: Προτάσεις προσέγγισης».

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν σενάριο διδασκαλίας αφορά στην πρώτη διδακτική ενότητα του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α΄ Λυκείου με τίτλο «Τα φύλα στη λογοτεχνία». Οι μαθητές κλήθηκαν να εξετάσουν ένα υποθέμα της συγκεκριμένης ενότητας, αυτό της θέσης της γυναίκας στην οικογένεια, τον γάμο και την προίκα, αξιοποιώντας τότε τα πλεονεκτήματα της μετωπικής και τότε της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, εργαζόμενοι ατομικά ή ομαδικά.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η παρούσα εφαρμογή διδασκαλίας είχε ως βασικό στόχο να γίνουν κατανοητά, μέσω των προτεινόμενων λογοτεχνικών κειμένων, όχι μόνο η θέση της γυναίκας στην οικογένεια (ή και στην κοινωνία), αλλά κυρίως πώς αυτός ο κοινωνικός της ρόλος αποτυπώνεται στη λογοτεχνία. Με ποιους τρόπους δηλαδή (εκφραστικούς, αφηγηματικούς), με ποια ιδιαίτερη χρήση της γλώσσας, με ποια αφηγηματικά μέσα, από ποια οπτική γωνία τα λογοτεχνικά κείμενα παρουσιάζουν τη γυναίκα, τον γάμο, τον θεσμό της προίκας κλπ.

Για να αποκτήσουν οι μαθητές μια πιο σαφή εικόνα για τη θέση της γυναίκας στην οικογένεια και να παρακολουθήσουν τη εξέλιξη των κοινωνικών στερεοτύπων επιλέχθηκαν κείμενα που καλύπτουν διαφορετικές περιόδους της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, από την πρώτη περίοδο και τις παραλογές έως και τη σύγχρονη λογοτεχνία.

Εργαζόμενοι σε ομάδες, οι μαθητές απόλαυσαν τα οφέλη της ομαδοσυνεργατικής μάθησης, όπως την πολύτιμη ανταλλαγή απόψεων και τη διαμόρφωση κλίματος οικειότητας και συνεργασίας. Επιπλέον, η ένταξη στην εκπαιδευτική διαδικασία των εφαρμογών του Η/Υ κατέστησε το μάθημα πιο ελκυστικό και οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με τους «νέους γραμματισμούς».

Τέλος, σκοπός ήταν ο μαθητής να μη γίνει απλώς δέκτης γνώσεων και στάσεων ζωής, αλλά να ερευνά, να δημιουργεί, να συμμετέχει, να ασκεί κριτική, συγκρίνοντας τη θέση της γυναίκας, όπως αποτυπώνεται στα προς μελέτη λογοτεχνικά κείμενα, με την αντίστοιχη της δικής του εποχής, με βάση τον δικό του αξιακό κόσμο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να διακρίνουν τη θέση της γυναίκας μέσα στην οικογένεια, τα κοινωνικά στερεότυπα περί γάμου και τον θεσμό της προίκας, μέσα από κείμενα διαφορετικής εποχής (από την πρώτη περίοδο ως τη σύγχρονη λογοτεχνία) ή διαφορετικής χώρας προέλευσης (νεοελληνική, ευρωπαϊκή λογοτεχνία),
- να κατανοήσουν ότι αυτός ο κοινωνικός ρόλος της γυναίκας (σύζυγος, κόρη, αδελφή) εξαρτάται άμεσα από τις αντιλήψεις για την εικόνα και τον κοινωνικό ρόλο κάθε φύλου που επικρατούν ανά εποχή,
- να συνειδητοποιήσουν ότι οι παραπάνω αντιλήψεις που κάθε φορά διαμορφώνονται για τον κοινωνικό ρόλο της γυναίκας σχετίζονται και με το ιστορικό, πολιτισμικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώνονται,
- να κατανοήσουν πως από τη διαμορφωμένη, λόγω των κοινωνικών στερεοτύπων, θέση της γυναίκας στην οικογένεια εξαρτώνται άμεσα και οι προσδοκίες των άλλων απέναντί της, αλλά και η συμπεριφορά της ίδιας και των άλλων μελών της οικογένειας.

Γνώσεις για τη γλώσσα/λογοτεχνία

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να συγκρίνουν τα στερεότυπα για τη θέση της γυναίκας στην οικογένεια με τα λογοτεχνικά πορτρέτα των γυναικών των προς εξέταση κειμένων και να δουν κατά πόσο η λογοτεχνία αναπαράγει, αλλάζει ή ανατρέπει αυτά τα κοινωνικά στερεότυπα για το γυναικείο φύλο,
- να διερευνήσουν τον ρόλο που διαδραματίζουν οι αφηγηματικοί τρόποι, τα αφηγηματικά μέσα και τα λογοτεχνικά ρεύματα στην “απόδοση” του λογοτεχνικού πορτρέτου της γυναίκας, αλλά και των κοινωνικών στερεοτύπων που σχετίζονται με αυτή,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- να γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά των λογοτεχνικών κειμένων ανάλογα με την εποχή την οποία γράφτηκαν (παραλογές, κρητική λογοτεχνία, επτανησιακή σχολή, νέα αθηναϊκή σχολή, μεταπολεμική και σύγχρονη λογοτεχνία),
- να εξετάσουν τη γλώσσα, τη στιχουργική και την ύπαρξη λογοτεχνικών ρευμάτων των κειμένων που θα μελετούσαν, μέσω των οποίων αποδίδονται οι αντιλήψεις των συγγραφέων τους για τα κοινωνικά στερεότυπα,
- να διερευνήσουν με ποιον τρόπο αποτυπώνεται, μέσω των κατάλληλων γλωσσικών επιλογών, η θέση της γυναίκας στη οικογένεια και στον γάμο στα λογοτεχνικά κείμενα,
- να ασκηθούν στη γραφή διαφορετικών κειμενικών ειδών (βιβλιοπαρουσίαση, ημερολόγιο, άρθρο), χρησιμοποιώντας το ανάλογο ύφος, επικοινωνιακό πλαίσιο και κάνοντας τις κατάλληλες λεκτικές επιλογές.

Γραμματισμοί

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να οδηγηθούν σε μία κατάκτηση και ορθή χρήση της γλώσσας και του λόγου, τόσο του γραπτού, όσο και του προφορικού (γλωσσικοί γραμματισμοί),
- να εντοπίζουν τη θέση της γυναίκας μέσα στην οικογένεια, τον γάμο και τον θεσμό της προίκας μελετώντας τα λογοτεχνικά κείμενα και κατανοώντας πώς η λογοτεχνία κατορθώνει να προβάλλει τα παραπάνω (λογοτεχνικοί γραμματισμοί),
- να εξοικειωθούν με τις απλές εφαρμογές του Η/Υ και το ηλεκτρονικό περιβάλλον του Wiki (ιστολογίου/ιστοτόπου), στο οποίο θα ανήρτησαν τις εργασίες τους και το οποίο αποτέλεσε ένα από τα βασικά εργαλεία ανατροφοδότησης (νέοι γραμματισμοί).

Διδακτικές πρακτικές

Η παρούσα διδακτική εφαρμογή με τίτλο «Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια. Ο θεσμός της προίκας» πραγματεύεται ένα θέμα που οι μαθητές της Α΄ Λυκείου στους

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

οποίους απευθύνεται μπορούν εύκολα να κατανοήσουν, να σχολιάσουν και να αναπτύξουν τις απόψεις τους για αυτό, αναγόμενοι και στις προϋπάρχουσες γνώσεις τους.

Το θέμα του εν λόγω σεναρίου σχετίζεται άμεσα με την πρώτη θεματική ενότητα, την προτεινόμενη από το [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών](#) για την Α΄ Λυκείου, ενώ αξιοποιούνται δημιουργικά και οι νέες τεχνολογίες (ΤΠΕ), οι οποίες ενισχύουν την παιδαγωγική αξία του σεναρίου.

Για την εφαρμογή του σεναρίου στη σχολική τάξη προτείνονται τόσο κείμενα που ανθολογούνται στα σχολικά εγχειρίδια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας ή και σε άλλα σχολικά βιβλία, όσο και λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων. Επίσης, προτείνεται εποπτικό και συνοδευτικό υλικό που συμβάλλει στη βαθύτερη κατανόηση της ενότητας, όπως βίντεο, τραγούδια, θεατρικές παραστάσεις, που σχετίζονται με το θέμα του σεναρίου.

Η παρούσα εφαρμογή χωρίστηκε σε τρεις φάσεις, όπως, άλλωστε, προτείνεται και από το Π.Σ για τη Λογοτεχνία στην Α΄ Λυκείου, δηλαδή στη φάση *πριν την ανάγνωση*, στη φάση της κυρίως *ανάγνωσης* και στη φάση *μετά την ανάγνωση*. Οι μαθητές εργάστηκαν ατομικά ή ομαδικά, ασχολούμενοι με συγκεκριμένες δραστηριότητες των φύλλων εργασίας, που τους δόθηκαν, ενώ η εκπαιδευτικός αξιολόγησε την προσπάθεια των μαθητών με κριτήριο τον βαθμό απόκτησης των δεξιοτήτων που προβλέπονται από τη σκοποθεσία του σεναρίου.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

«Τα φύλα στη λογοτεχνία» είναι η πρώτη θεματική ενότητα του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α΄ Λυκείου, σύμφωνα με το [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών](#) για το Λύκειο. Το εν λόγω σενάριο επιλέχθηκε όχι μόνο λόγω της συμβατότητάς του με την παραπάνω θεματική ενότητα, αλλά και επειδή τα θέματα της γυναίκας και του γάμου γίνονται εύκολα κατανοητά από τους μαθητές και μπορεί να προσελκύσουν το ενδιαφέρον τους, αφού εκείνοι έχουν τη δυνατότητα να το

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

σχολιάσουν ή να ασκήσουν κριτική στηριζόμενοι στα βιώματα, τις εμπειρίες τους, τις γνώσεις τους ή στα ακούσματά τους.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το παρόν σενάριο διδασκαλίας συνδέεται άμεσα με την ενότητα «Τα φύλα στη λογοτεχνία» του [Ν.Π.Σ](#) για τη Λογοτεχνία της Α΄ Λυκείου, καθώς πραγματεύεται ορισμένα υποθέματα της ενότητας και συγκεκριμένα τη θέση της γυναίκας στην οικογένεια, τον γάμο και την προίκα. Στόχος του σεναρίου ήταν να γνωρίσουν οι μαθητές τη θέση της γυναίκας στο στενό πλαίσιο της οικογένειας, τα κριτήρια με τα οποία γινόταν η επιλογή του συντρόφου και ο γάμος, αλλά και την αναγκαιότητα ύπαρξης του θεσμού της προίκας (λόγω και της θεσμοθέτησής του), καθώς και πώς όλα τα παραπάνω αποτυπώνονται στη λογοτεχνία. Ο στόχος αυτός συνδέεται και με τους γενικότερους στόχους του Π.Σ για τη λογοτεχνία για τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα, μεταξύ των οποίων είναι η γνώση από τους μαθητές των κοινωνικών ρόλων των φύλων.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του σεναρίου εξέχουσα θέση δόθηκε στη χρήση και αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών. Η εξοικείωση των μαθητών με τα ανοικτά περιβάλλοντα μάθησης, η απόκτηση ικανοτήτων ως προς την επιλογή, χρήση και αξιολόγηση πληροφοριών από το διαδίκτυο, η ικανότητα παραγωγής γραπτού λόγου μέσω του περιβάλλοντος του επεξεργαστή κειμένου ή του λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων (Word, PowerPoint), η εξοικείωση με την αξιοποίηση των πολυμέσων (βίντεο, τραγούδια) για την αισθητική απόλαυση των λογοτεχνικών κειμένων, αλλά και την ερμηνευτική προσέγγισή τους είναι μερικά από τα οφέλη που αποκόμισαν οι μαθητές από τη δημιουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Επιπλέον, το ηλεκτρονικό περιβάλλον του Wiki (ιστολογίου/ιστοτόπου), λειτουργώντας ως εικονικός χώρος συνάντησης, συνεργασίας, ανταλλαγής απόψεων και ανατροφοδότησης προσέδωσε στο σενάριο πρόσθετη διδακτική αξία.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Τέλος, η δημιουργία εννοιολογικών χαρτών, μέσω συγκεκριμένου λογισμικού, όξυνε την κριτική σκέψη των μαθητών και συνέβαλε τα μέγιστα σε αυτό που ονομάζουμε εικονιστική μάθηση, μέσω της γραφικής αναπαράστασης και παρουσίασης μιας ιδέας ή πληροφορίας.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Γ' Γυμνασίου

Ελισάβετ Μουτζάν Μαρτινέγκου, [Αυτοβιογραφία](#)

ΚΝΑ Α' Λυκείου:

[«Της νύφης που κακοπάθησε»](#), παραλογή

Ανδρέας Λασκαράτος, [«Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς»](#)

Βιτσέντζος Κορνάρος, [«Ερωτόκριτος»](#)

ΚΝΑ Β' Λυκείου:

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, [«Η φόνισσα»](#)

Κωνσταντίνος Θεοτόκης, [«Η τιμή και το χρήμα»](#)

Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία Β' Λυκείου-επιλογής

Τζέημς Τζόυς, [«Η Έβελιν»](#)

ΚΝΑ Γ' Λυκείου:

Ανδρέας Φραγκιάς, [«Άνθρωποι και σπίτια»](#)

Λογοτεχνία Κατεύθυνσης Γ' Λυκείου

Κική Δημουλά, [«Σημείο αναγνωρίσεως»](#)

Υποστηρικτικό υλικό/εκπαιδευτικό υλικό:

Βίντεο

[«Η κατάρα να είσαι γυναίκα»](#) (απόσπασμα από βίντεο-ντοκιμαντέρ που παρουσιάστηκε στην εκπομπή της ET1 «Θεματική Βραδιά», Μάρτιος 2007).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ο πατέρας του Αυγούστου Στρίντμπεργκ, Γιώργος Αγαθονιακιάδης, 1988 (θεατρική παράσταση που ανέβηκε από την Κεντρική Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου και παρουσιάστηκε από την εκπομπή της ET1 «Το Θέατρο της Δευτέρας»).

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α΄ Φάση

1^η ώρα (σχολική τάξη).

Στόχος αυτής της φάσης ήταν αφενός, η ενημέρωση των μαθητών για το θέμα του σεναρίου (που αποτελεί και υποθέμα της πρώτης θεματικής ενότητας του μαθήματος της Λογοτεχνίας της Α΄ τάξης) και αφετέρου, η πρόκληση του ενδιαφέροντος των μαθητών.

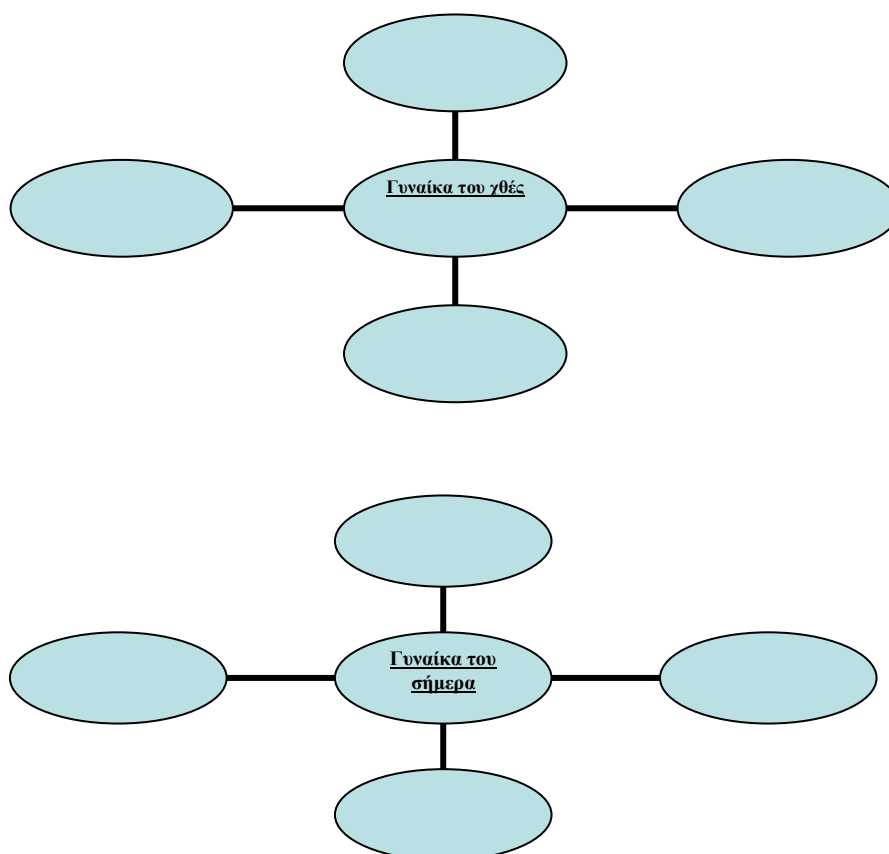
Είχα φροντίσει να διαμορφώσω ομάδες από την αρχή του Α΄ τετραμήνου ώστε να δημιουργηθεί κλίμα συνεργασίας και οικειότητας μεταξύ των μαθητών¹. Επιπλέον, είχα φροντίσει ώστε οι μαθητές να έχουν εξοικειωθεί με το ηλεκτρονικό περιβάλλον (ιστότοπο), στο οποίο θα εργάζονταν –ή καλύτερα θα συν-εργάζονταν ανταλλάσσοντας απόψεις.

Στη σχολική τάξη τα πέντε πρώτα λεπτά της ώρας διατύπωσα ως αφόρμηση ορισμένες γενικές ερωτήσεις, οι οποίες, όπως ειπώθηκε και παραπάνω, σκοπό είχαν να κινήσουν το ενδιαφέρον των μαθητών, να τους ενημερώσουν για τη θεματική ενότητα που θα διδάσκονταν και να θέσουν έναν γενικότερο προβληματισμό (π.χ. *Ποια ήταν η κοινωνική θέση των γυναικών στο παρελθόν και ποια είναι σήμερα; Πώς λειτουργούσε τότε και πώς σήμερα η οικογένεια; Ποιες είναι οι δικές σας εμπειρίες;*). Ακολούθησε συζήτηση δύο-τριών λεπτών με σκοπό να κινητοποιηθούν οι μαθητές

---

¹ Αναφορικά με τη διαμόρφωση ομάδας πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα: προτείνεται οι ομάδες των μαθητών να είναι τετραμελείς και κάθε μέλος να αναλάβει και από έναν ρόλο: κάποιος θα είναι ο γραμματέας που θα κρατά το ημερολόγιο της ομάδας, κάποιος άλλος ο συντονιστής κλπ. Καλό είναι οι ομάδες να μη διαμορφωθούν αποκλειστικά με βάση τις επιλογές των μαθητών, αλλά μπορεί οι τελευταίοι να επιλέξουν π.χ έναν συμμαθητή τους, με τον οποίο μπορούν να συνεργαστούν και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας να προκύψουν μέσα από ένα κοινωνιόγραμμα της τάξης, στο οποίο θα λαμβάνεται υπόψη π.χ. και η γνώση του Η/Υ.

και να εμπλακούν σε μία άσκηση-παιχνίδι δημιουργικής γραφής. Ακολούθως, δόθηκε σε κάθε ομάδα από ένα φωτοαντίγραφο με τα ακόλουθα σχήματα:

Ζητήθηκε από τις ομάδες να χαρακτηρίσουν με λέξεις τη γυναίκα του χθες και του σήμερα (τονίσαμε ότι έπρεπε κάθε μέλος κάθε ομάδας να συμβάλει σε αυτήν τη δραστηριότητα με μία λέξη ανά σχήμα). Οι λέξεις μπορούσαν να είναι ρήματα, ουσιαστικά ή επίθετα. Δεν περιορίσαμε τους μαθητές να βρουν λέξεις που να σχετίζονται μόνο με τον κοινωνικό ρόλο των γυναικών (μπορούσαν να αναφερθούν π.χ και στο ντύσιμο, την εμφάνιση κλπ.), αλλά αφήσαμε τις ομάδες ελεύθερες να εκφραστούν.

Στη συνέχεια, επεδίωξα να εμπλακούν οι μαθητές σε ένα παιχνίδι δημιουργικής γραφής. Ζήτησα, χρησιμοποιώντας τις λέξεις που είχαν γραφεί (οχτώ στο σύνολο) και αξιοποιώντας τη φαντασία τους, να γράψουν ανά ομάδα στο σπίτι ένα σύντομο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

κείμενο, ποιητικό η πεζό (κατά την προτίμησή τους). Τόνισα πως ανάλογα με την επιλογή του κειμενικού είδους που θα έγραφε κάθε ομάδα, μπορούσε να δώσει σε αυτό το προσωπικό της ύφος. Ακολούθησε παρουσίαση των εργασιών των μαθητών στην ολομέλεια της τάξης. Προέτρεψα τις ομάδες να μεταφέρουν τα κείμενά τους στο ηλεκτρονικό περιβάλλον που είχε ήδη δημιουργηθεί για αυτόν τον σκοπό (ιστότοπο), όπου δινόταν η δυνατότητα στους μαθητές να ανταλλάσσουν απόψεις και να σχολιάζουν τα κείμενα των άλλων ομάδων.

Έπειτα, προχώρησα στην προβολή ενός αποσπάσματος του θεατρικού έργου [Ο πατέρας](#) του Αυγούστου Στρίντμπεργκ. Σκοπός ήταν να δουν οι μαθητές πώς προβάλλεται το θέμα των φύλων και της γυναίκας μέσα από μια άλλη μορφή τέχνης, το θέατρο. Λόγω της μεγάλης διάρκειας του θεατρικού έργου (μία ώρα και σαράντα επτά λεπτά), επέλεξα ένα απόσπασμα δεκαπέντε περίπου λεπτών. Ακολούθησε η προβολή του ρεπορτάζ [«Η κατάρρα να είσαι γυναίκα»](#), διάρκειας περίπου δύο λεπτών. Η ώρα ολοκληρώθηκε με συζήτηση και οι μαθητές ενημερώθηκαν για τα λογοτεχνικά κείμενα που θα μελετούσαν στη διάρκεια της Β' φάσης. Προέτρεψα όσους μαθητές επιθυμούσαν να καταγράψουν τα συναισθήματα που τους δημιουργήθηκαν από τις δύο προβολές προβαίνοντας σε μία σύντομη σύγκριση του περιεχομένου τους (κοινωνικός ρόλος γυναίκας, αίτια, κοινωνικό περιβάλλον, σύγκριση με το σήμερα κλπ) και να μεταφέρουν το κείμενό τους στο ηλεκτρονικό περιβάλλον, στο οποίο συνεργάζονταν.

B' Φάση

Στη Β' φάση, οι μαθητές ανά ομάδα ή ατομικά εργάστηκαν στη σχολική τάξη, καθώς όλοι διέθεταν ηλεκτρονικό υπολογιστή και σύνδεση στο διαδίκτυο. Τα φύλλα εργασίας που τους δόθηκαν ακολουθούσαν μία κλιμάκωση αναφορικά με το είδος των δραστηριοτήτων. Έτσι, η πρώτη ομαδική εργασία βρισκόταν πιο κοντά σε αυτό που ονομάζουμε «γνώσεις για τη λογοτεχνία», η δεύτερη εργασία επικεντρώθηκε στις γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, στάσεις ζωής κλπ., που, όμως, απαιτούσε πολλές φορές κριτική σκέψη και ικανότητα, μέσα από τη σύγκριση κειμένων ή στάσεων ζωής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

διαφορετικών εποχών. Η τελευταία δραστηριότητα είχε πιο δημιουργικό χαρακτήρα, με αξιοποίηση πολλές φορές και της τέχνης, σύμφωνα και με το Ν.Π.Σ. Καθ' όλη τη διάρκεια της Β' φάσης είχα ρόλο καθοδηγητικό και συμβουλευτικό.

Αναλυτικά, η διδακτική πορεία της Β' φάσης έχει ως ακολούθως:

2^η ώρα (σχολική τάξη)

Τη 2^η διδακτική ώρα δόθηκαν στους μαθητές τα προς ανάγνωση κείμενα σε μορφή ανθολογίου. Τους ζητήθηκε να ξεκινήσουν την ανάγνωση, την οποία ολοκλήρωναν σταδιακά. Μοιράστηκε στους μαθητές το παράλληλο κείμενο, του οποίου την ανάγνωση τους ζητήθηκε να ξεκινήσουν βήμα-βήμα στο σχολείο και να την ολοκληρώσουν στο σπίτι.

Επιπλέον, ζήτησα από τους μαθητές, κατά την ανάγνωση των κειμένων στην τάξη, να κρατούν κάποιες σημειώσεις (ατομικά) εν είδει «δελτίου ανάγνωσης», αφενός, για να γίνει η ανάγνωση πιο ενδιαφέρουσα και αφετέρου, για να κωδικοποιήσουν τα πιο κομβικά σημεία του κειμένου που διάβαζαν.

ΔΕΛΤΙΟ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

<i>Συγγραφέας</i>	
<i>Τίτλος</i>	
<i>Σύντομη περιγραφή της υπόθεσης</i>	
<i>Πρόσωπα του έργου</i>	
<i>Εποχή στην οποία αναφέρεται</i>	
<i>Θεσμός προίκας</i>	
<i>Θέση γυναίκας στην οικογένεια</i>	

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το δελτίο ανάγνωσης που προτείνεται παραπάνω αποτελεί, θα λέγαμε, έναν τρόπο αξιολόγησης της αναγνωστικής ανταπόκρισης των μαθητών.

Η ώρα ολοκληρώθηκε με ολιγόλεπτη συζήτηση για τις εντυπώσεις των παιδιών από την έως τότε ανάγνωση των κειμένων. Με αυτόν τον τρόπο αξιολόγησα τον βαθμό κατανόησής τους για τα συγκεκριμένα κείμενα, ενώ, στη συνέχεια, τους ζήτησα να ολοκληρώσουν την ανάγνωση των συνολικά έξι κειμένων των σχολικών εγχειριδίων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, σταδιακά, κατ' οίκον, όπου και θα συμπλήρωναν τα αντίστοιχα δελτία ανάγνωσης.

3^η-4^η ώρα (σχολική τάξη)

Η τρίτη ώρα επί της ουσίας ξεκίνησε με συζήτηση δύο-τριών λεπτών για την πορεία της ανάγνωσης των κειμένων, αλλά και για τις εντυπώσεις των παιδιών από όσα διάβασαν αναφορικά με την κοινωνική θέση των γυναικών, τον γάμο, τον θεσμό της προίκας ή οτιδήποτε άλλο σχετικό τους έκανε εντύπωση. Οι μαθητές συμβουλευόνταν και τα αναγνωστικά δελτία με τα κυριότερα σημεία των έργων που τους δόθηκαν προς ανάγνωση. Στη συνέχεια, υπέδειξα τα κείμενα με τα οποία θα εργαζόταν η κάθε ομάδα, καθώς και τα φύλλα εργασίας. Συγκεκριμένα: η πρώτη ομάδα θα ασχολιόταν με την παραλογή «Της νύφης που κακοπάθησε», η δεύτερη με την *Αυτοβιογραφία* της Μαρτινέγκου, η τρίτη με απόσπασμα από τη *Φόνισσα*, η τέταρτη με απόσπασμα από την *Τιμή και το Χρήμα*, η πέμπτη ομάδα με το κείμενο του Ανδρ. Φραγκιά «Άνθρωποι και σπίτια» και η έκτη με το ποίημα «Σημείο αναγνωρίσεως».

Οι μαθητές εργάζονταν είτε ατομικά είτε ομαδοσυνεργατικά. Στον διαθέσιμο χρόνο (δύο διδακτικές ώρες) απάντησαν στην πρώτη εργασία που ήταν υποχρεωτική και επεξεργάζονταν και την επιλογή μίας ακόμα από τις υπόλοιπες δραστηριότητες που θα γινόταν ομαδικά προκειμένου να ελεγχθεί ο βαθμός ανταπόκρισης τους και στα δύο επίπεδα.

Επιπλέον, προέτρεψα τους μαθητές να αναρτήσουν τις πρώτες ιδέες τους στον ιστότοπο για να μπορούν οι συμμαθητές τους να έχουν πρόσβαση σε αυτές, αφήνοντας τα σχόλιά τους και ανατροφοδοτώντας η μία ομάδα την άλλη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

5^η-6^η ώρα (σχολική τάξη)

Οι μαθητές, έχοντας ολοκληρώσει τη δραστηριότητα των δύο προηγούμενων ωρών, εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά, ασχολούμενοι με την τελευταία δραστηριότητα της Β' φάσης εντός της σχολικής τάξης, καθώς δεν ήταν διαθέσιμο το εργαστήριο πληροφορικής.

7^η-8^η-9^η ώρα (σχολική τάξη)

Ακολούθησε η παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης, προκειμένου να επιτευχθεί η ανασύνθεση. Οι ομάδες αξιολόγησαν την παρουσίαση κάθε μίας από τις υπόλοιπες, με κριτήρια τον βαθμό κατανόησης των κειμένων και την ανταπόκριση στις προτεινόμενες δραστηριότητες, καθώς και την ορθή χρήση του λόγου, τη χρήση κατάλληλου επικοινωνιακού πλαισίου ανάλογα με το είδος του παραγόμενου κειμένου, αλλά και την ικανότητα αξιοποίησης του Η/Υ.

Μετά το τέλος της παρουσίασης των εργασιών των ομάδων ακολούθησε ολιγόλεπτη συζήτηση με τους μαθητές πάνω στα ακόλουθα κριτήρια-ερωτήματα:

Επιτεύχθηκαν οι στόχοι της Β' φάσης; δηλαδή:

- η παραγωγή γραπτού λόγου ανάλογα με το επικοινωνιακό πλαίσιο και το κειμενικό είδος (άρθρο, βιβλιοπαρουσίαση κλπ.),
- η κατανόηση των αφηγηματικών τεχνικών και του ρόλου που διαδραματίζουν στο έργο,
- η συνειδητοποίηση της θέσης της γυναίκας στην οικογένεια και τον γάμο,
- η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο η λογοτεχνία παρουσιάζει τη γυναίκα και τον κοινωνικό της ρόλο;

Γ' Φάση

Σκοπός αυτής της φάσης ήταν οι μαθητές να ελέγξουν τι έχουν μάθει από τη συγκεκριμένη ενότητα, τι τους άρεσε, με τι διαφώνησαν ή συμφώνησαν και γενικότερα ποια εντύπωση τους άφησαν τόσο η Α' και η Β' φάση, όσο και τα κείμενα που διάβασαν. Για αυτό και οι δραστηριότητες της συγκεκριμένης φάσης ήταν κοινές για όλες τις ομάδες.

Οι μαθητές επέλεξαν μία από τις ακόλουθες δραστηριότητες:

1. Η «δεινή» κοινωνική θέση των γυναικών, όπως φάνηκε μέσα από τα κείμενα που διαβάσατε, δεν ήταν χαρακτηριστικό μόνο της ελληνικής κοινωνίας, αλλά και του υπόλοιπου κόσμου. Χαρακτηριστικό επ' αυτού είναι το παράλληλο κείμενο «Εβελιν» που σας δόθηκε για ανάγνωση. Γράψτε ένα μικρό άρθρο (10-15 γραμμές περίπου) για τη σχολική εφημερίδα, στο οποίο να εξηγήσετε τις συνθήκες που δημιούργησαν στο παρελθόν μια τέτοια αντίληψη για τη γυναίκα και να επισημάνετε τι έχει αλλάξει σήμερα. Μπορείτε να επισκεφθείτε και σχετικές ιστοσελίδες από τις οποίες θα αντλήσετε υλικό (π.χ <http://www.isotita.gr>).
2. Δημιουργήστε ένα λογοτεχνικό έντυπο-αφιέρωμα με τίτλο «Τα φύλα στη λογοτεχνία», το οποίο θα περιέχει μία ή δύο βιβλιοπαρουσιάσεις για οποιοδήποτε από τα κείμενα διαβάσατε στις προηγούμενες φάσεις με σύντομες αναφορές σε αυτά.
3. Αναζητήστε κείμενα στη βιβλιοθήκη του σχολείου σας, στο διαδίκτυο ή στα σχολικά εγχειρίδια της Λογοτεχνίας της σχολικής βαθμίδας στην οποία ανήκετε ή παρελθόντων ετών και δημιουργήστε ένα ανθολόγιο κειμένων με θέμα «Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια από το χθες στο σήμερα». Στη συνέχεια, να αιτιολογήσετε τις επιλογές σας αυτές σε ένα σύντομο κείμενο (10-15 γραμμών). Επισημαίνεται ότι τα ομόθεμα κείμενα που θα επιλέξετε για το ανθολόγιό σας μπορεί να είναι λογοτεχνικά, δημοσιογραφικά, επιστημονικά, άρθρα εφημερίδων κλπ.
4. Εικονογραφήστε το ανθολόγιό σας με φωτογραφίες, δικά σας σκίτσα ή οτιδήποτε άλλο εσείς νομίζετε, που θα έχει, όμως, κοινή θεματική με το ανθολόγιο κειμένων που δημιουργήσατε.

Στη φάση αυτή, λοιπόν, οι μαθητές συνέθεσαν τις ερευνητικές τους εργασίες. Υπήρχε, όπως φαίνεται, δυνατότητα επιλογής (ομαδικές ή ατομικές) των δραστηριοτήτων που θα αναλάμβαναν. Εκτός αυτού, καθ' όλη τη διάρκεια της Γ' φάσης αναρτούσαν σταδιακά μέρος της δουλειάς τους και εν τέλει ολοκληρωμένη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

την εργασία τους στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστοτόπου με απώτερο σκοπό την ανατροφοδότηση των συμμαθητών τους αλλά και του εκπαιδευτικού.

Μέσω των δραστηριοτήτων αυτών είχα τη δυνατότητα να προβώ και σε μια επί της ουσίας αξιολόγηση των μαθητών σχετικά με τον βαθμό κατανόησης του περιεχομένου της διδασκόμενης ενότητας, την ορθή χρήση του ενταγμένου σε επικοινωνιακό πλαίσιο λόγου (συγγραφή άρθρου, βιβλιοπαρουσίασης κλπ.) και τη δημιουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ (ανατροφοδότηση από τους ίδιους τους μαθητές μέσω του Wiki/ιστολογίου κλπ.).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α΄ φύλλο εργασίας-Α΄ ομάδα

Κείμενο «Της νύφης που κακοπάθησε»

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γενικού Λυκείου, σελ 28.

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Υποχρεωτική εργασία:

1α. Το κείμενο «Της νύφης που κακοπάθησε» ανήκει στις παραλογές, οι οποίες είναι πολύστιχα αφηγηματικά τραγούδα που εξιστορούν συνήθως δραματικές καταστάσεις. Εδώ ο λαϊκός ποιητής ποιους αφηγηματικούς τρόπους χρησιμοποιεί (αφήγηση, διάλογος, περιγραφή κλπ.) για να εξιστορήσει το “πάθημα” της νύφης; Βρείτε 2-3 συγκεκριμένα παραδείγματα και αναφέρετε τι ακριβώς επιτυγχάνει ο ποιητής με την επιλογή αυτή (π.χ στο αισθητικό αποτέλεσμα, στην προώθηση του μύθου κλπ.) [5-10 γραμμές, ατομική εργασία].

Επιλογή μίας εργασίας:

1β. Η προίκα ως θεσμός αποτελούσε αναπόσπαστο κομμάτι του γάμου των γυναικών. Στο συγκεκριμένο κείμενο πού ακριβώς φαίνεται αυτό; Πώς η προίκα ή η απώλειά της επηρεάζει τη μετέπειτα ζωή του ζευγαριού (10-15 γραμμές, ομαδική εργασία); Συγκρίνετε με τη σημερινή εποχή.

2. Το κείμενο που σας δόθηκε ανήκει στην πρώτη περίοδο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και ίσως λόγω της γλώσσας να μην κεντρίσει με την πρώτη ανάγνωση το ενδιαφέρον των υπολοίπων μαθητών της τάξης σας. Γράψτε, λοιπόν, ένα κείμενο (έγγραφο Word) για το οπισθόφυλλο βιβλίου που περιέχει τη συγκεκριμένη παραλογή, με σκοπό να προσελκύσετε το ενδιαφέρον των συμμαθητών σας (ομαδική

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

εργασία). Στη συνέχεια, αναρτήστε το στον ιστότοπο, έτσι ώστε οι συμμαθητές σας να καταθέσουν τα σχόλιά τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Β' φύλλο εργασίας-Β' ομάδα

Κείμενο: Αυτοβιογραφία, Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου (απόσπασμα),

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Υποχρεωτική εργασία

1α. «Και ενθυμήθηκα πως είμαι γυναίκα». Πώς ορίζεται η θέση της γυναίκας στο κείμενο;

Επιλογή μίας εργασίας:

1β. Διαβάστε το άρθρο [«Ελισάβετ Μαρτινέγκου: Η σύγχρονη ελληνίδα του 19^{ου} αιώνα»](#) και συγκεντρώστε στοιχεία για την καθημερινή ζωή, τις δυνατότητες εκπαίδευσης και δημιουργικής έκφρασης μιας νέας γυναίκας στις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Πώς κρίνετε τη θέση της και τον περιορισμένο κοινωνικό της ρόλο (ομαδική εργασία);

2. Η *Αυτοβιογραφία* της Ζακυνθινής λόγιας Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου (1801-1832), μια σημαντική ιστορική μαρτυρία και συγχρόνως το πρώτο αξιόλογο δείγμα γυναικείας γραφής στη νεοελληνική γραμματεία, πρωτοεκδόθηκε το 1881. Γράψτε, λοιπόν, ένα κείμενο (έγγραφο Word) για το οπισθόφυλλο βιβλίου που περιέχει το συγκεκριμένο έργο, με σκοπό να προσελκύσετε το ενδιαφέρον των συμμαθητών σας (ομαδική εργασία). Στη συνέχεια, αναρτήστε το στον ιστότοπο, έτσι ώστε οι συμμαθητές σας να καταθέσουν τα σχόλιά τους (ομαδική εργασία).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Γ' φύλλο εργασίας-Γ' ομάδα

Κείμενο: Η Φόνισσα, Αλ. Παπαδιαμάντη,

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Γενικού Λυκείου, απόσπασμα, σελ. 43-53.

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Υποχρεωτική εργασία:

1α. Η νουβέλα (=εκτενές διήγημα) αυτή του Παπαδιαμάντη που ανήκει στη Νέα Αθηναϊκή Σχολή (εποχή που ξεκινά από το 1880) έχει αρκετά στοιχεία ρεαλιστικά και νατουραλιστικά (π.χ αναφορά στην άποψη ότι οι οικονομικές συνθήκες επηρεάζουν τη ζωή του ανθρώπου ή η αναφορά του συγγραφέα στα στοιχεία του λαϊκού πολιτισμού).

Βρείτε 2 παραδείγματα στο κείμενο που να επιβεβαιώνουν την παραπάνω άποψη. Αφού τα εντοπίσετε, να γράψετε ένα μικρό κείμενο (50-60 λέξεων) αναφέροντας γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο Παπαδιαμάντης στο έργο αυτό κάνει χρήση στοιχείων ρεαλισμού (γραπτή, ατομική εργασία);

Επιλογή μίας εργασίας:

1β. Μέσα από τη νουβέλα αυτή του Παπαδιαμάντη διαφαίνονται αντιλήψεις για την κοινωνική θέση της γυναίκας στην τοπική κοινωνία της Σκιάθου γύρω στα τέλη του 19^{ου} αι και αρχές του 20^{ου}. Γράψτε ένα κείμενο 10 περίπου γραμμών παρουσιάζοντας αυτήν την κοινωνική θέση, όπως διαφαίνεται μέσα από την αφήγηση. Ποια είναι τα αίτια (σύμφωνα με τον αφηγητή, αλλά και τη δική σας άποψη) για τη διαμόρφωση της παραπάνω άποψης; Ισχύει μια τέτοια αντίληψη σήμερα (10-15 γραμμές, ομαδική, γραπτή εργασία); Μπορείτε να μεταφέρετε τις εργασίες σας στο ηλεκτρονικό περιβάλλον στο οποίο εργάζεστε, όπου θα υπάρξει ανατροφοδότηση από τους συμμαθητές σας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2. Η Φραγκογιαννού αποτελεί την κεντρική ηρωίδα του έργου *Η Φόνισσα* του Παπαδιαμάντη. Ταυτιστείτε με αυτήν και καταγράψτε σε ένα έγγραφο Word τις βασικές σκέψεις της, έτσι όπως θα τις έγραφε και εκείνη σε μία σελίδα ημερολογίου της. Μεταφέρετε το κείμενό σας στον ιστότοπο, προκειμένου και οι άλλες ομάδες να έχουν την ευκαιρία να καταθέσουν τις απόψεις τους (ομαδική εργασία).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Δ' φύλλο εργασίας-Δ' ομάδα

Κείμενο: *Η Τιμή και το Χρήμα*, Κ. Θεοτόκη,

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Γενικού Λυκείου, απόσπασμα («Ανάθεμα τα τάλαρα») σελ. 143-148.

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Υποχρεωτική εργασία:

1α. Ο Κωνσταντίνος Θεοτόκης στις διάφορες σκηνές-επεισόδια του έργου του χρησιμοποιεί ως αφηγηματικό τρόπο τον διάλογο. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της σκηνής στην οποία ο Ανδρέας και η μάνα της Ρήνης διαπραγματεύονται την προίκα της τελευταίας. Βρείτε 3-4 συγκεκριμένα παραδείγματα χρήσης του διαλόγου στη σκηνή που προαναφέρθηκε. Τι πετυχαίνει ο συγγραφέας με τη χρήση του συγκεκριμένου αφηγηματικού τρόπου; Μετατρέψτε τον διάλογο στα παραδείγματα που ήδη βρήκατε σε απλή αφήγηση. Είναι ίδιο το αισθητικό αποτέλεσμα; Απαντήστε σε 10-12 περίπου γραμμές (γραπτή, ατομική εργασία).

Επιλογή μίας εργασίας:

1β. Στο κείμενο *Η Τιμή και το Χρήμα* διαφαίνεται ένας έντονος προβληματισμός για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία και την οικογένεια, αλλά και τον θεσμό της προίκας. Γράψτε ένα σύντομο κείμενο για τη σχολική εφημερίδα, στο οποίο θα παρουσιάσετε τον κοινωνικό αυτόν προβληματισμό, τον οποίο στη συνέχεια θα συγκρίνετε με τις αντιλήψεις που επικρατούν σήμερα για τον κοινωνικό ρόλο της γυναίκας και τον γάμο (15-20 γραμμές, γραπτή ομαδική εργασία). Μπορείτε να αναρτήσετε τις εργασίες σας στον ιστότοπο, προτρέποντας τους συμμαθητές σας να σχολιάσουν τις απόψεις σας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2. Μετατρέψτε τη σκηνή-επεισόδιο «Δουλευτάδες κι οι δύο, ποιόνε έχουμε ανάγκη;» σε θεατρικό έργο. Στη συνέχεια, μεταφέρετε το κείμενό σας στον ιστότοπο, ώστε να μπορέσουν και οι συμμαθητές σας να καταθέσουν τη γνώμη τους.

Προβείτε σε δραματοποίηση της σύγκρουσης Σιόρας Επιστήμης- Ανδρέα, την οποία θα παρουσιάσετε στην τάξη, μαζί με την παρουσίαση και των υπολοίπων εργασιών σας (6^η-7^η ώρα).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Ε΄ φύλλο εργασίας-Ε΄ ομάδα

Κείμενο: «Άνθρωποι και σπίτια», Ανδρέα Φραγκιά,

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ΄ Γενικού Λυκείου, σελ. 240-247.

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Υποχρεωτική εργασία:

1^α. Στο διήγημα «Άνθρωποι και σπίτια» ο αφηγητής αναφέρεται στη ζωή ενός νέου ζευγαριού και στην ανέχεια που βίωναν οι απλοί άνθρωποι λίγο μετά την κατοχή. Σε ποιο γραμματικό πρόσωπο βρίσκεται η φωνή του αφηγητή; Δώστε 2-3 παραδείγματα και, αφού τα εντοπίσετε, να πείτε τι πετυχαίνει ο αφηγητής με την επιλογή του αυτή και πώς αυτή η επιλογή συμβάλλει στην κατασκευή των πορτρέτων των ηρώων (10-12 γραμμές, γραπτή, ατομική εργασία).

Επιλογή μίας εργασίας:

1β. Σε μια αναδρομή στο παρελθόν η Γεωργία αναφέρεται στα πρόσωπα του οικογενειακού της περιβάλλοντος. Σκιαγραφήστε το πορτρέτο της μητέρας και του πατέρα της Γεωργίας. Ανταποκρίνονται τα πορτρέτα αυτά στα στερεότυπα για την κοινωνική θέση του άνδρα και της γυναίκας εκείνης της εποχής (1955); Αιτιολογήστε την απάντησή σας. Συγκρίνετε με τα σημερινά δεδομένα (ομαδική, γραπτή εργασία, 15-20 γραμμές περίπου).

2. Διαβάστε εκ νέου τα κείμενα *Η Τιμή και το Χρήμα* (1914) και «Άνθρωποι και σπίτια (1955)» και προβείτε σε μία σύγκρισή τους, ώστε να εντοπίσετε ομοιότητες και διαφορές ως προς την κοινωνική θέση της γυναίκας και τον θεσμό της προίκας. Δημιουργήστε ένα λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων (PowerPoint), στο οποίο σε μία ή περισσότερες διαφάνειες θα συγκεντρώσετε τις ομοιότητες μεταξύ των δύο κειμένων και στις υπόλοιπες τις διαφορές. Δημιουργήστε μία ακόμη διαφάνεια, στην οποία θα αιτιολογήτε τις τυχόν διαφορές που εντοπίσατε, λαμβάνοντας υπόψη τις

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

κοινωνικές, ιστορικές κλπ. συνθήκες της εποχής, στην οποία αναφέρεται το κάθε κείμενο.

Μεταφέρετε την απάντησή σας στον ιστότοπο, για να ενθαρρύνετε τους συμμαθητές σας να καταθέσουν και τις δικές τους απόψεις.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Στ' φύλλο εργασίας-Στ' ομάδα

Κείμενο: «Σημείο αναγνωρίσεως», Κικής Δημουλά

Νεοελληνική Λογοτεχνία Θεωρητικής Κατεύθυνσης Γ' Λυκείου

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Υποχρεωτική εργασία:

1α. Στο ποίημα παρακολουθούμε τη συνομιλία της ποιήτριας με ένα γυναικείο άγαλμα που στολίζει κάποιο πάρκο. Το εξωτερικό αυτό ερέθισμα γίνεται αφορμή για ένα ποιητικό σχόλιο γύρω από τη γυναίκα και τη θέση της ανά τους αιώνες. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το ότι στο ποίημα αναιρείται ο συμβολισμός του γλυπτού και λειτουργεί τελικά ως σύμβολο το πρότυπο του γλύπτη, δηλαδή η αιχμάλωτη γυναίκα. Να αναλύσετε αυτόν τον συμβολισμό σε 10 γραμμές (ατομική εργασία).

Επιλογή μίας εργασίας:

1β. Να μετατρέψετε το ποίημα σε αφηγηματικό έργο και να το αναρτήσετε στον ιστότοπο, προκειμένου να πάρετε ανατροφοδότηση και από τις υπόλοιπες ομάδες (ομαδική εργασία).

2. Το φύλο των καλλιτεχνών αποτυπώνεται συνήθως στο έργο τους. Πιστεύετε ότι το δεδομένο αυτό ισχύει και για το ποίημα της Κ. Δημουλά; (Σύμφωνα με ομολογία της ποιήτριας, περ. *Ποίηση*, τχ.. 10, σ. 21, η γυναικεία γραφή εκφράζει τη διεκδίκηση της συμπάθειας του άλλου φύλου και το παράπονο για την «υστέρηση» των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες) [ομαδική εργασία].

3. Να βρείτε εικόνες γυναικείων αγαλμάτων, οι οποίες αποδίδουν έννοιες όπως «ελευθερία», «νίκη», «έρωτας» κλπ. και να τις σχολιάσετε (ομαδική εργασία).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ...

Να επιλέξετε μία από τις ακόλουθες δραστηριότητες:

1. Η «δεινή» κοινωνική θέση των γυναικών, όπως φάνηκε μέσα από τα κείμενα που διαβάσατε, δεν ήταν χαρακτηριστικό μόνο της ελληνικής κοινωνίας, αλλά και του υπόλοιπου κόσμου. Χαρακτηριστικό επ' αυτού είναι το παράλληλο κείμενο « Έβελιν» που σας δόθηκε για ανάγνωση. Γράψτε ένα μικρό άρθρο (10-15 γραμμές περίπου) για τη σχολική εφημερίδα, στο οποίο να εξηγείτε τις συνθήκες που δημιούργησαν στο παρελθόν μια τέτοια αντίληψη για τη γυναίκα και να επισημάνετε τι έχει αλλάξει σήμερα. Μπορείτε να επισκεφθείτε και σχετικές ιστοσελίδες, από τις οποίες θα αντλήσετε υλικό (π.χ <http://www.isotita.gr>)
2. Δημιουργήστε ένα λογοτεχνικό έντυπο-αφιέρωμα με τίτλο «Τα φύλα στη λογοτεχνία», το οποίο θα περιέχει μία ή δύο βιβλιοπαρουσιάσεις για οποιοδήποτε από τα κείμενα διαβάσατε στις προηγούμενες φάσεις με σύντομες αναφορές σε αυτά.
3. Αναζητήστε κείμενα στη βιβλιοθήκη του σχολείου σας, στο διαδίκτυο ή στα σχολικά εγχειρίδια της Λογοτεχνίας της σχολικής βαθμίδας στην οποία ανήκετε ή παρελθόντων ετών και δημιουργήστε ένα ανθολόγιο κειμένων με θέμα «Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια από το χθες στο σήμερα». Στη συνέχεια να αιτιολογήσετε τις επιλογές σας αυτές σε ένα σύντομο κείμενο (10-15 γραμμών). Επισημαίνεται ότι τα ομόθεμα κείμενα που θα επιλέξετε για το ανθολογίο σας μπορεί να είναι λογοτεχνικά, δημοσιογραφικά, επιστημονικά, άρθρα εφημερίδων κλπ.
4. Εικονογραφήστε το ανθολογίο σας με φωτογραφίες, δικά σας σκίτσα ή οτιδήποτε άλλο εσείς νομίζετε, που θα έχει, όμως, κοινή θεματική με το ανθολογίο κειμένων που δημιουργήσατε.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Προτείνεται η επέκταση του παρόντος σεναρίου σε πολιτιστική εκδήλωση.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Πρόκειται για ένα σενάριο, το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί σε πραγματικές συνθήκες τάξης, αρκεί να λάβει υπόψη του ο εκπαιδευτικός τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη χρήση νέων τεχνολογιών και τις πιθανές δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν, εάν οι μαθητές δεν είναι εξοικειωμένοι με την εργασία σε ομάδες.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κελεπούρη, Μ. & Ε. Χοντολίδου 2012. Μελέτη για τα εκπαιδευτικά σενάρια στη διδασκαλία της λογοτεχνίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.3_melete_senarion_logotekhnias_2.pdf

Πρόγραμμα Σπουδών για τα μαθήματα Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Νέα Ελληνική Γλώσσα και Νέα Ελληνική Λογοτεχνία της Α΄ τάξης Γενικού Λυκείου, 2011, (ΦΕΚ 1562/2011 - Αριθμ.70001/Γ2).

http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/file.php/DSGL-A110/%CE%94%CE%95%CE%A0%CE%A0%CE%A3-%CE%91%CE%A0%CE%A3/programma_spoudon_ne_glossa_new.pdf

Παντζαρέλας, Π. 2012. Τα βασικά εργαλεία των ΤΠΕ στη διδασκαλία της λογοτεχνίας και οι χρήσεις τους: περιβάλλοντα παραγωγής λόγου, λογισμικό παρουσίασης και διαδίκτυο. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.2_pantzarelax_0.pdf